

ผลของคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

โดย ดร.ปัญญา อุดชาชน
ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในทางวิชาการตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของศาลอาญาและศาลรัฐธรรมนูญซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 40 ได้บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม” โดยศาลอาญามีอำนาจหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่มีความผิดและโทษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยชี้ขาดเฉพาะกรณีที่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ หรือบทบัญญัติกฎหมายอื่นบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ เช่นการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย เป็นต้น

ศาลอาญามีกระบวนการยุติธรรมทางอาญา กล่าวคือ กระบวนการนับแต่มีการกระทำความผิดอาญาจนถึงการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษโดยผ่านกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงจากบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ตั้งแต่การสอบสวน การฟ้องร้อง การพิจารณาพิพากษา และการบังคับโทษภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติ จึงเป็นกระบวนการยุติธรรมที่เน้นการจับตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องและลงโทษเป็นหลักโดยเป็นการมุ่งเน้นการใช้อำนาจรัฐทั้งระบบในการบริหารจัดการคดี สำหรับศาลรัฐธรรมนูญมีกระบวนการพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยมีกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงจากบุคคลและองค์กรตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. 2550 และระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. 2555

กรณีข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับลงวันที่ 20 ธันวาคม 2556 ว่ามีหนังสือชี้แจงกรณีขอให้ยกคำร้องเพิกถอนหมายจับนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เลขาธิการ กปปส. ในข้อหาบงกชลงวันที่ 16 ธันวาคม 2556 ว่าคำร้องของผู้ต้องหาที่ให้ถอนหมายจับโดยอ้างว่าเป็นการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ ตามสิทธิในรัฐธรรมนูญ มาตรา 68 วรรคหนึ่ง ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ขณะเดียวกันบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 216 วรรคห้า ได้บัญญัติว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐก็ตาม แต่คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญจะต้องเป็นข้อเท็จจริงเดียวกัน สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. มูลเหตุของคดี

ข้อเท็จจริงกรณีศาลอาญา คือ เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2556 เวลา 11.00 น. พนักงานสอบสวน สน.บางซื่อ รับคำร้องทุกข์และได้รวบรวมพยานหลักฐานยื่นขออนุมัติหมายจับ

นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ที่ศาลอาญา และศาลอาญาได้อนุมัติหมายจับนายสุเทพ เทือกสุบรรณ อยู่บ้านเลขที่ 1/1 หมู่ 2 ตำบลท่าสะท้าน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามหมายจับ ศาลอาญาที่ 2306/2556 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2556 ส่วนกรณีศาลรัฐธรรมนูญ คือ นายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ (ผู้ร้อง) ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2556 ตามเลขรับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 414 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน 2556 เวลา 09.15 น. และเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2556 ตามเลขรับสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ที่ 428 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2556 เวลา 09.40 น. เรื่องนายสุเทพ เทือกสุบรรณ (ผู้ถูกร้องที่ 1) กับพรรคประชาธิปัตย์ (ผู้ถูกร้องที่ 2) ถูกกล่าวหาว่ากระทำการเพื่อล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

เมื่อวิเคราะห์จากห้วงระยะเวลาการออกหมายจับของศาลอาญา คือ วันที่ 26 พฤศจิกายน 2556 แต่การยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ยื่นเมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2556 และ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2556 แล้ว กรณีจึงเป็นคนละวันกัน

2. การพิจารณาวินิจฉัยคดี

ศาลรัฐธรรมนูญได้ประชุมพิจารณาวินิจฉัยคดีเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2556 ตามคำร้องของนายเรืองไกร ลีภิพัฒน์ (ผู้ร้อง) ดังกล่าว โดยศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการชุมนุมโดยสงบ ปราศจากอาวุธ และเป็นกระทำในนามประชาชนที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองไว้ ส่วนการยึดสถานที่ราชการก็ไม่เกิดขึ้นแล้วและสถานการณ์ตามคำร้องได้พัฒนาไปสู่การยุบสภาผู้แทนราษฎรและนำไปสู่กระบวนการการเลือกตั้งแล้ว จึงยังไม่มีมูลกรณีเพียงพอ ที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 68 วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ 50/2556 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2556 ส่วนประเด็นคำขออื่นไม่จำเป็นต้องพิจารณา

เมื่อวิเคราะห์จากการพิจารณาวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าตามคำขอท้ายคำร้องยังไม่มีมูลกรณีเพียงพอที่เป็นการฝ่าฝืนตามรัฐธรรมนูญมาตรา 68 วรรคหนึ่ง หมายความว่า การกระทำของผู้ถูกร้องตามข้อกล่าวอ้างในคำร้องยังไม่มีการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ประกอบกับได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2556 เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2556 แล้ว เพื่อนำไปสู่กระบวนการการเลือกตั้ง

3. ผลของคำวินิจฉัยหรือคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวเห็นได้ว่า การออกหมายจับนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นการออกหมายจับตามคำขอของพนักงานสอบสวนตามพฤติการณ์แห่งคดีที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ที่ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยเป็นไปตามพฤติการณ์แห่งคดีที่ภายหลังศาลอาญาได้ออกหมายจับแล้ว จึงมีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกัน มิใช่ว่าคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญจะไม่ผูกพันองค์กรของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 216 วรรคห้า ที่บัญญัติว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐแต่อย่างใด

จะเห็นได้ว่า ศาลอาญาและศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่และกระบวนการพิจารณาที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายซึ่งบัญญัติอำนาจหน้าที่ของศาลแต่ละศาลไว้แตกต่างกัน แต่ไม่ว่าจะเป็นศาลใดก็ตาม ต่างก็เป็นศาลที่ใช้อำนาจตุลาการในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ภายใต้หลักที่ว่า “ศาลเป็นที่พึ่งสุดท้าย (The Last Resort) ของประชาชน”
